

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvaa, julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä palkkaturvaa koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työttömyysturvalakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia, palkkaturvain muuttamisesta annettua lakia, merimiesten palkkaturvain muuttamisesta annettua lakia ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia.

Lakeihin tehtäisiin vähäisinä pidettäviä muutoksia. Muutoksilla korjattaisiin, tarkennettaisiin ja selkeytettäisiin eräitä mainittujen lakien säännöksiä niiden soveltamisessa esiin tulleiden haavaintojen perusteella.

Edellä mainitut vähäisinä pidettävät muutokset liittyvät pätevään syyhyn jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa, työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettavaan työttömyysetuuteen, työttömän määritelmään, työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämiseen, työvoimakoulutusta koskevassa säännöksessä säädettyyn pykäläviittaukseen, työttömyysetuudella tuettua opiskelua koskevien tietojen toimittamiseen työ- ja elinkeinotoimistolle, viranomaisen tiedonsaantioikeuteen, asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinotoimistossa ja työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa, toimivaltaan antaa vuorottelukorvausta koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja sekä eräiden palkkaturvaan liittyvien tehtävien hoitamiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia muutettaisiin lisäksi siten, että työ- ja elinkeinotoimistolla olisi nykyistä laajempi toimivalta antaa tarvittaessa työvoimapolitiittisia lausuntoja kunnan asiakkaana olevan työnhakijan oikeudesta saada työttömyysetuutta. Tällä muutoksella pyritään sujuvoittamaan ja nopeuttamaan työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelemistä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2023. Palkkaturvakiin ja merimiesten palkkaturvakiin ehdotetut muutokset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Tavoitteet	3
3 Nykytila ja ehdotukset	4
3.1 Työttömyysturvalaki	4
3.2 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta.....	5
3.3 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä	8
3.4 Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista.....	8
3.5 Palkkaturvalaki ja merimiesten palkkaturvalaki	9
3.6 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta.....	10
4 Pääasialliset vaikutukset	12
4.1 Taloudelliset vaikutukset	12
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	12
4.3 Vaikutukset työllisyyteen.....	13
4.4 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset	13
5 Lausuntopalaute.....	14
6 Lakia alemman asteinen sääntely	15
7 Voimaantulo	15
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	16
8.1 Johdanto	16
8.2 Hyvän hallinnon vaatimuksista	16
8.3 Lainsäädännön tarkkarajaisuudesta ja selkeydestä	17
8.4 Henkilötietojen suojasta	17
LAKIEHDOTUKSET	20
1. Laki työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n ja 10 luvun 4 §:n muuttamisesta	20
2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta	21
3. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	24
4. Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n muuttamisesta	26
5. Laki palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	27
6. Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..	28
7. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta	29
LIITE	31
RINNAKKAISTEKSTIT	31
1. Laki työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n ja 10 luvun 4 §:n muuttamisesta	31
2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta	33
3. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.....	39
4. Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n muuttamisesta	44
5. Laki palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	45
6. Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..	46
7. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta	47

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Työttömyysturvalakiin (1290/2002), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin (916/2012), työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin (380/2023), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettuun lakiin (897/2009), palkkaturvalakiin (866/1998), merimiesten palkkaturvalakiin (1108/2000) ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin (1269/2020) liittyy useita lainsäädäntöä selkeyttäviä ja tarkentavia muutostarpeita.

Muutostarpeet perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön omiin havaintoihin sekä lakien toimeenpanijoilta saatuihin huomioihin. Koska muutostarpeita on useita ja ne koskevat montaa eri lakia, on pidetty tarkoituksenmukaisena muutosten kokoamista yhdeksi hallituksen esitykseksi, eikä muutoksia esimerkiksi ehdoteta tehtäväksi jossakin myöhemmässä, tiettyä asiakokonaisuutta koskevassa hallituksen esityksessä.

Esitys on laadittu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, opetushallitukselta, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta (jäljempänä *kehittämis- ja hallintokeskus*), ylimmillä laillisuusvalvojilta, tietosuojavaltuutetulta, työ- ja elinkeinotoimistoilta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta, työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevilta kunnilta, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomaiselta, keskeisiltä työelämän järjestöiltä, Suomen Kuntaliitolta, Kansaneläkelaitokselta, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö Ry:ltä ja Työttömien Keskusjärjestö Ry:ltä.

Palkkaturvalakiin ja merimiesten palkkaturvalakiin ehdotettavien muutosten osalta on pyydetty erikseen kirjallista lausuntoa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomaiselta sekä palkkaturva-asiain neuvottelukunnassa ja merimies-asiain neuvottelukunnassa edustettuina olevilta tahoilta. Lausuntoaika on tältä osin ollut tavallista lyhyempi johtuen ehdotusten sisällyttämisestä jo lausuntokierroksella olleeseen esitykseen sekä ehdotusten teknisluonteisuudesta ja vähäisyydestä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM022:00/2023>.

2 Tavoitteet

Esitettyjen muutosten tavoitteena on selkeyttää ja tarkentaa työttömyysturvaa, julkisia työvoimapalveluita ja palkkaturvaa koskevaa lainsäädäntöä sekä korjata lainsäädännössä havaittuja virheitä ja puutteita.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin esitetyn, työ- ja elinkeinotoimiston työttömyysturva-asioiden käsittelyyn liittyvää toimivaltaa koskevan muutoksen tavoitteena on nopeuttaa työvoimapolitiittisten lausuntojen antamista ja vähentää tässä yhteydessä syntyvää hallinnollista työtä.

3 Nykytila ja ehdotukset

3.1 Työttömyysturvalaki

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 7 §:n mukaan palkkatuetussa työssä olevalle työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu kuukautta ennen palkkatukijakson päättymistä. Työnhakukeskustelussa työnhakijan kanssa laaditaan työllistymissuunnitelma, johon mainitun lain 3 luvun 5 §:n mukaan voidaan sisällyttää määrällinen velvollisuus hakea työmahdollisuuksia työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Tarkoituksena on, että hakemalla työtä jo palkkatukijakson aikana työnhakija parantaisi mahdollisuuksiaan työllistyä nopeasti palkkatuetun työn päätyttyä.

Palkkatuetun työn aikaisen työnhaun velvoittavuudesta työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä säädetään työttömyysturvalain 2 a luvussa. Luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappaleessa on mainittu nimenomaisesti palkkatuettu työ, ja jos palkkatuetussa työssä oleva henkilö laiminlyö hakea työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmaan kirjatulla tavalla, hänelle tulisi työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n mukaan asettaa korvaukseton määräaika eli niin sanottu karenssi tai työssäolovelvoite.

Työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan työnhakijalla on kuitenkin pätevä syy jättää hakematta työmahdollisuuksia, jos hän on kokoaikaisessa työssä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana vähintään kahden viikon ajan. Säännöksessä ei ole otettu huomioon sitä, että palkkatuetussa työssä olevilla on työnhakuvelvollisuus edellä kuvatulla tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että palkkatuetussa työssä olevaa tuetaan työnhaussa ja hänelle asetetaan häntä työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittava työnhakuvelvollisuus, mutta jos hän jättää hakematta työmahdollisuuksia, hänelle ei kuitenkaan voida asettaa korvauksetonta määräaika tai työssäolovelvoitetta.

Jotta työttömyysetuuden saamisen vastikkeellisuus toteutuisi työttömyysturvalaissa tarkoitetulla tavalla, työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n 1 momentin 3 kohtaa muutettaisiin siten, ettei säännöstä sovellettaisi palkkatuetussa työssä oleviin.

Oikeus työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

Työttömyysturvalain 10 luvussa säädetään työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden aikana. Luvun 2 §:n 3 momentissa säädetään siitä, että työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen palvelun ajalta, vaikka hänellä ei palvelun alkaessa olisi etuus oikeutta korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen, tiettyjen koulutusta vailla olevia nuoria koskevien rajoitusten, omavastuuajan taikka työmarkkinatuen odotusajan tai tarveharkinnan takia. Säännöksellä pyritään kannustamaan palveluihin osallistumiseen silloin, kun työnhakijalla ei muuten ole työttömyysturva-oikeutta mainituista syistä.

Jos jokin edellä mainituista etuuden maksamisen esteistä alkaa palvelun alkamisen jälkeen, 10 luvun 2 §:ää ei tältä osin enää sovelleta. Palvelun alettua sovellettavista poikkeuksista on säädetty 10 luvun 4 §:ssä. Säännökset on laadittu tällä tavoin, koska työnhakijalla voi esimerkiksi olla velvollisuus hakea työmahdollisuuksia palvelun aikana työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä, eikä korvauksettomien määräaikojen ja työssäolovelvoitteen vaikutusta tästä syystä ole suljettu pois.

Työttömyysturvalain 10 luvun 2 ja 4 §:n soveltamisessa on ajoittain ilmennyt epäselvyyttä siitä, kumpaa säännöstä tulisi soveltaa. Säännösten selkeyttämiseksi 4 §:n otsikkoa ja 1 momenttia muutettaisiin. Otsikossa ja 1 momentissa mainittaisiin nykyistä tarkemmin, että säännöstä sovelletaan palvelun alkamisen jälkeen. Pykälän 1 momentissa säädetty liittyy tilanteisiin, joissa henkilö on kieltäytynyt työstä ennen palvelun alkamista, mutta korvaukseton määräaika alkaa 2 a luvun 4 §:ssä säädetyn 30 päivän viiveen takia vasta palvelun alkamisen jälkeen.

3.2 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

Työttömän määritelmä

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 3 kohdassa on määritelty, ketä pidetään työttömänä. Säännöksen c alakohtaa on viimeksi muutettu 1.1.2023 voimaan tulleella lailla. Ennen tätä muutosta henkilöä pidettiin työttömänä opiskeluun liittyvien seikkojen osalta, jos henkilö ei ollut työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija.

Muutoksen jälkeen henkilöä pidetään säännöksen sanamuodon mukaan työttömänä opiskeluun liittyvien seikkojen osalta, jos hän ei ole työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettu päätoiminen opiskelija. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilö ei aiemmasta säännöksestä poiketen ole säännöksen sanamuodon perusteella työtön, jos häntä pidetään sivutoimisena opiskelijana työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella. Mainitussa työttömyysturvalain pykälässä säädetään muun muassa tilanteista, joissa henkilö osoittaa opintojensa sivutoimisuuden opiskeluaikaisen työhistorian perusteella.

Edellä kuvattua muutosta ei ole tarkoitettu. Sivutoimisesti opiskelevaa tulisi koskea samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muitakin työttömiä, ja tästä syystä työttömän määritelmää esitetään muutettavaksi. Muutetussa säännöksessä viitattaisiin työttömyysturvalain 2 lukuun vastaavalla tavalla kuin säännöksessä säädettiin ennen 1.1.2023 voimaan tullutta, tuolloin teknisluonteiseksi lakiviittauksen korjaamiseksi tarkoitettua muutosta. Tämän hallituksen esityksen lausuntokierroksella saatujen tietojen mukaan säännöstä on sovellettu sen tarkoitettun sisällön mukaisesti.

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:ssä säädetään tilanteista, joissa työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan ei sisällytetä velvollisuutta hakea työmahdollisuuksia. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos työnhakijan työttömyys on päättymässä kuukauden kuluessa.

Jos työnhakija opiskelee päätoimisesti omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna, päätoimisesti työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisessa kotoutumiskoulutuksessa tai päätoimisesti työvoimakoulutuksessa, hän ei ole julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu työtön. Näissä tilanteissa työnhakuvelvollisuutta ei voimassa olevan säännöksen mukaan aseteta viimeiselle kuukaudelle ennen opintojen alkamista.

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen mainitussa tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista, koska työnhakijalla voi olla velvollisuus hakea työmahdollisuuksia myös opintojen aikana muiden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun säännösten perusteella. Näitä säännöksiä sovelletaan opintojen alkamisesta lukien. Käytännössä nykyinen säännös johtaa siihen, että työnhakuvelvollisuuteen voi tulla ennen opintojen alkamista katkoksia, joiden kesto vaihtelee sattumanvaraisesti. Lisäksi on otettava huomioon, että opiskelun aikaisen

toimeentulon turvaaminen työttömyysetuudella tai opiskelumahdollisuuden järjestäminen työvoimakoulutuksena ei välttämättä ole edes tarkoituksenmukaista, jos työnhakija työllistyy muutenkin.

Yhdenjaksoisen työnhakuvelvollisuuden varmistamiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohtaa muutettaisiin siten, että työnhakuvelvollisuutta ei jätettäisi asettamatta, vaikka työnhakija olisi kuukauden kuluessa aloittamassa omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun tai kotoutumiskoulutuksen taikka työvoimakoulutuksen.

Viittaukset ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvussa säädetään työvoimakoulutuksesta. Luvun 4 §:ään sisältyy viittauksia ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin (531/2017). Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin lailla 164/2022 tehtyjen, 1.8.2022 voimaan tulleiden muutosten johdosta yksi viittaussäännöksistä viittaa kumottuun lainkohtaan. Tämä viittaussäännös kumottaisiin.

Työnhakijan velvollisuus antaa tietoja opintojen etenemisestä

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa säädetään työnhakijan työttömyysetuudella tuetusta omaehtoisesta opiskelusta. Opiskelun tukeminen edellyttää muun muassa sitä, että työnhakija etenee opinnoissaan. Opintojen etenemisen seuranta on vakiintuneessa soveltamiskäytännössä toteutettu esimerkiksi siten, että työnhakija ilmoittaa etenemisestä työ- ja elinkeinotoimiston antamassa määräajassa verkkopalvelun kautta. Etenemistä voidaan seurata muullakin tavalla työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan mukaan. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myös seurata etenemistä muutenkin käytössään olevien rekisterien kautta. Tällainen rekisteri on Opetushallituksen kansallinen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitetty integraatiopalvelu KOSKI. Kaikkien opintojen etenemistä ei merkitä rekisteriin.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 8 §:n mukaan työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle tarpeellinen selvitys opintojensa etenemisestä. Jotta säännös ei tarpeettomasti rajoittaisi rekisteritietojen hyödyntämistä ja kulloinkin tarkoituksenmukaisten ja joustavien menettelytapojen käyttöä, säännöstä muutettaisiin siten, että nykyisen ehdottoman sanamuodon sijasta työ- ja elinkeinotoimisto voisi edellyttää opintojen etenemistä koskevan selvityksen esittämistä. Käytännössä muutos mahdollistaisi sen, että nykyistä soveltamiskäytäntöä voitaisiin jatkaa ilman, että käytäntö on ristiriidassa säännöksen sanamuodon kanssa.

Muutos tulisi sovellettavaksi myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetyn tehtävän perusteella.

Työ- ja elinkeinotoimiston tiedonsaantioikeus

Joissakin tilanteissa työ- ja elinkeinotoimiston voi olla työvoimapalveluiden toimeenpanon kannalta välttämätöntä saada tietoja suoraan myös muulta taholta kuin asiakkaalta itseltään. Työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja julkisia työvoimapalveluja palveluntuottajilta. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota muita työllistymistä tukevia palveluita, mutta erityisesti tämä koskee kuntia, jotka voivat tarjota työnhakijalle niin sanotun yleisen toimialansa puitteissa järjestettyjä työllisyyspalveluita.

Palveluntuottajilta hankittujen julkisten työvoimapalvelujen ja muiden työllistymistä tukevien palvelujen osalta työ- ja elinkeinotoimiston on välttämätöntä saada tietoja palvelun etenemisestä ja tuloksista asiakkaan palveluprosessin etenemisen suunnittelemiseksi ja varmistamiseksi.

Tiedonsaantioikeuden järjestämiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 1 momentissa säädettyä työ- ja elinkeinotoimiston tiedonsaantioikeutta laajennettaisiin koskemaan työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun palvelun tuottajalta saatavia välttämättömiä tietoja. Palveluntuottajilla olisi oikeus antaa nämä tiedot suoraan työ- ja elinkeinotoimistolle ilman asiakkaalta erikseen nimenomaisesti pyydettyä suostumusta.

Vastaava säännös sisältyy vuoden 2025 alussa voimaan tulevaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin. Säännös olisi kuitenkin tarpeen toimeenpanon sujuvuuden varmistamiseksi myös ennen mainittua ajankohtaa. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutos tulisi sovellettavaksi myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 17 §:ssä säädetyn viittauksen perusteella.

Asiakastietojen käsittely

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojen käsittelystä. Luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa säädetään perusteesta käsitellä työ- ja elinkeinotoimiston henkilöasiakkaan työttömyysturvaoikeuteen ja vuorotteluvapaaseen liittyviä selvityksiä ja työvoimapoliittisia lausuntoja. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että selvityksiä ja työvoimapoliittisia lausuntoja voidaan merkitä kulloinkin käytössä olevaan asiakastietojärjestelmään.

Työvoimapoliittisista lausunnoista säädetään työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:ssä ja 11 luvun 4 §:ssä. Työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle niitä sitovia työvoimapoliittisia lausuntoja siitä, täyttääkö työnhakija ne työttömyysetuuden saamisen edellytykset, joiden selvittäminen ja ratkaiseminen kuuluvat työ- ja elinkeinotoimiston tai asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan. Vuorottelukorvausta koskevista työvoimapoliittisista lausunnoista säädetään vuorotteluvapaalain (1305/2002) 17 §:ssä viittaamalla työttömyysturvalakiin.

Työ- ja elinkeinotoimistot ovat antaneet vuoden 2023 alusta lukien työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle lausuntoja siitä, täyttääkö työnhakija muutosturvarahan maksamisen edellytykset. Lausunnon antamisesta säädetään työttömyysturvalain 9 luvun 1 §:ssä. Koska muutosturvaraha ei ole työttömyysetuus, sitä koskeva lausunto ei käsitteellisesti ole työvoimapoliittinen lausunto, vaikka lausuntoon sovelletaankin työvoimapoliittista lausuntoa koskevia työttömyysturvalain säännöksiä.

Työvoimapoliittisten lausuntojen ja muutosturvarahaa koskevien ilmoitusten lisäksi työ- ja elinkeinotoimistot tekevät työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle ilmoituksia työnhakijan lähtemisestä työnhakuun sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin. Ilmoitusten tekemisestä säädetään työttömyysturvalain 11 luvun 4 a §:ssä. Myöskään nämä ilmoitukset eivät käsitteellisesti ole työvoimapoliittisia lausuntoja, mutta käytännössä ne annetaan kulloinkin käytössä olevassa tietojärjestelmässä kuten työvoimapoliittiset lausunnot.

Työ- ja elinkeinotoimistot ilmoittavat työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle myös useissa muissa tilanteissa työ- ja elinkeinotoimistolla olevia sellaisia työnhakijaa koskevia tietoja, joilla voi olla vaikutusta niihin työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin, joiden ratkaiseminen kuuluu työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen toimivaltaan. Tiedot toimitetaan yleensä sähköisesti työvoimapoliittisten lausuntojen antamista vastaavalla menettelyllä. Työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen oikeus saada näitä tietoja perustuu työttömyysturvain lain 13 luvun 1 §:n 1 momenttiin. Ilmoitettavia tietoja voi liittyä myös vuorotteluvapaajärjestelmän toimeenpanoon. Näissä tilanteissa työttömyyskassan ja Kansaneläkelaitoksen oikeus saada tietoja perustuu vuorotteluvapaalain 21 §:n 1 momenttiin.

Jotta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n 1 momentissa säädettäisiin nykyistä tarkkarajaisemmin käsiteltävistä tiedoista, momentin 8 kohtaan lisättäisiin maininta muista työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvistä lausunnoista ja ilmoituksista.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohtaan lisättäisiin myös maininta tilanteista, joissa henkilö ei ole työ- ja elinkeinotoimiston asiakas. Työttömyysturvain lain 11 luvun 4 §:n perusteella työvoimapoliittinen lausunto voi tulla annettavaksi myös silloin, kun henkilö on hakenut työttömyysetuutta, mutta ei ole ilmoittautunut työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon. Tässä lausunnossa työ- ja elinkeinotoimisto ilmoittaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle näitä sitovasti, ettei henkilöllä ole oikeutta työttömyysetuuteen, koska hänen työnhakunsa ei ole voimassa työttömyysturvain lain 2 luvun 1 §:ssä edellytetyllä tavalla.

Nykyisin edellä tarkoitetut työnhaun voimassa oloa koskevat työvoimapoliittiset lausunnot tallennetaan työ- ja elinkeinotoimiston yleiseen asianhallintajärjestelmään. Selkeyden ja tiettyä henkilöä koskevien tietokokonaisuuksien eheyden vuoksi olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että lausunnot voitaisiin tallentaa käytössä olevaan asiakastietojärjestelmään samalla tavalla kuin muutkin työvoimapoliittiset lausunnot.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n muutokset koskisivat työ- ja elinkeinotoimistoja vastaavasti myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevia kuntia. Tämä perustuu työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 §:n 1 momenttiin.

Ehdotettu muutos ei tarkoita sitä, että työvoimapoliittiset lausunnot ja muut lausunnot tulisi ehdottomasti antaa käytössä olevassa tietojärjestelmässä. Muu tapa lausuntojen antamiseen voi olla tarpeen esimerkiksi erilaisten häiriötilanteiden yhteydessä. Tämä vastaa nykytilaa.

3.3 Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä tulee voimaan 1.1.2025. Samanaikaisesti laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumotaan. Koska julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin tässä hallituksen esityksessä esitetyt muutokset on tarkoitettu toistaiseksi voimassa oleviksi, vastaavat tarvittavat muutokset tehtäisiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin.

3.4 Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n 2 momentissa on säädetty asetuksenantovaltuudesta, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tiettyjen työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevien työvoimapoliittisten lausuntojen antamiseen liittyvästä työ- ja elinkeinotoimistojen keskinäisestä toimivallasta. Valtioneuvoston asetuksella

on säädetty, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa muun muassa yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta koskevat työvoimapolitiittiset lausunnot kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaana olevista työnhakijoista. Ratkaisulla on muun muassa pyritty turvaamaan yhdenmukaista soveltamiskäytäntöä.

Myös vuorotteluvapaalaissa säädetään työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisesta. Nämä lausunnot koskevat vuorottelijan oikeutta vuorottelukorvaukseen. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto on vakiintuneen käytännön mukaisesti antanut myös vuorottelukorvausta koskevat työvoimapolitiittiset lausunnot muidenkin työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaista silloin, kun asiassa on kyse vuorottelijan harjoittaman yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuudesta. Käytäntö on perustunut siihen, että vuorotteluvapaalain 17 §:n 2 momentin mukaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon sovelletaan, mitä työttömyysturvalaissa ja sen nojalla säädetään, jollei vuorotteluvapaalaista johdu muuta.

Koska työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyvän toimivallan keskittämisestä säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa eikä työttömyysturvalaissa ja toimivallan järjestämisestä on säädetty tarkemmin ensin mainitun lain nojalla, Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimivalta vuorotteluvapaalla olevan henkilön yritystoimintaa koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen on lainsäädännössä tulkinnanvarainen. Toimivaltaa selkeytettäisiin lisäämällä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n 2 momentissa säädettyyn asetuksenantovaltuuteen maininta vuorotteluvapaalaissa tarkoitetuista työvoimapolitiittisista lausunnoista.

3.5 Palkkaturvalaki ja merimiesten palkkaturvalaki

Palkkaturvalain 10 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan palkkaturvahakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistoon tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen. Momenttia on muutettu lailla 395/2023 siten, että palkkaturvahakemus on 1.1.2025 alkaen toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Merimiesten palkkaturvalain 9 §:n 1 momentissa on palkkaturvalakia vastaava säännös palkkaturvahakemuksen toimittamisesta ja siihen on myös tehty vastaava 1.1.2025 voimaan tuleva muutos (396/2023).

Edellä mainitut muutokset liittyvät julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtoon kunnille. Samassa yhteydessä palkkaturvan toimeenpanoon liittyvät tehtävät on siirretty kehittämis- ja hallintokeskukselle 1.1.2025 alkaen (laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muuttamisesta 382/2023).

Palkkaturva-asiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan maakunnan hallituksen suostumuksella siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle niin sanotulla sopimusasetuksella.

Palkkaturva-asioiden hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa on voimassa tasavallan presidentin asetus (346/2006). Asetuksen mukaan palkkaturvalainsäädäntöön perustuvat työvoimatoimiston (nykyinen työ- ja elinkeinotoimisto) tehtävät hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen (Ålands arbetsmarknads- och studiestudietjänstmyndighet). Tämä tarkoittaa sitä, että Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen voi vastaanottaa palkkaturvahakemuksia Ahvenanmaan maakunnassa.

Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain edellä kuvattujen muutosten yhteydessä on jäänyt ratkaisematta se, mikä viranomainen ottaa palkkaturvahakemukset vastaan Ahvenanmaan

maakunnassa. Tätä tehtävää ei voida säätää valtakunnan lailla suoraan Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen tehtäväksi. Nykytilan säilyttäminen edellyttää, että hakemusten vastaanottaminen säädetään Ahvenanmaan maakunnassa kuntien sijasta valtion viranomaisen tehtäväksi.

Palkkaturvalain 10 §:n 1 momenttia ja merimiesten palkkaturvalain 9 §:n 1 momenttia, jotka tulevat voimaan 1.1.2025, ehdotetaan näistä syistä muutettavaksi. Momenteihin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Ahvenanmaan maakunnassa palkkaturvahakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen.

Nykytilan säilyttäminen edellyttää lisäksi, että Ahvenanmaan maakunnan kanssa sovitaan, että Ahvenanmaan maakunnassa kehittämis- ja hallintokeskukselle kuuluvat tehtävät hoitaisi nykyiseen tapaan Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen. Asiasta sovitaan ja tähän liittyvä tasavallan presidentin asetus valmistellaan erikseen.

Jatkossakaan Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen ei ratkaisisi palkkaturvapäätöksiä, vaan ratkaisulta palkkaturva-asioissa olisi edelleen valtakunnan viranomaisella eli vuoden 2025 alusta lukien kehittämis- ja hallintokeskuksella.

3.6 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

Työttömän määritelmä

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 2 §:ssä säädettyyn työttömän määritelmään tehtäisiin vastaava muutos kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin ja työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin.

Työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta antaa asiakkaanaan olevan työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle. Lausunnossa kunta ilmoittaa, täyttääkö työnhakija työttömyysetuuden maksamisen niin sanotut työvoimapoliittiset edellytykset.

Työvoimapoliittisten lausuntojen antamisesta säädetään työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 12 a §:ssä. Säännöksen 1 momentissa säädetään niistä tilanteista, joissa kunta on toimivaltainen antamaan lausunnon. Muissa tilanteissa lausunnon antaa työ- ja elinkeinotoimisto työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n perusteella. Työ- ja elinkeinotoimiston toimivalta perustuu siihen, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa on säädetty vain niistä tehtävistä, jotka on siirretty työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille.

Työ- ja elinkeinotoimistojen kesken toimivalta vaativammista työttömyysturva-asioissa on keskitetty valtakunnallisesti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle. Tästä säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018). Käytännössä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee vaativimmat työttömyysturva-asiat sekä muiden työ- ja elinkeinotoimistojen, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien asiakkaiden osalta, ja muissa työttömyysturva-asioissa kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla ja kokeilualueen kunnalla on pääosin yhdenmukainen toimivalta.

Soveltamiskäytännössä on ilmennyt, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston käsiteltäväksi on muista työ- ja elinkeinotoimistoista ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevista kunnista lähetetty tapauksia, joissa asia olisi tullut ratkaista kyseessä olevassa toimistossa tai kunnassa. Näiden tilanteiden lukumäärä ei ole luotettavasti arvioitavissa. Työnhakijan näkökulmasta asian siirtämisestä aiheutuu merkittäviä viiveitä, kun asia odottaa käsittelemistä ensin Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa ja sen jälkeen, kun se on palauttanut asian takaisin muuhun työ- ja elinkeinotoimistoon tai kuntaan, tässä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnassa.

Työ- ja elinkeinohallinto on ryhtynyt toimiin, jotta asioiden tarpeettomalta siirtämiseltä vältyttäisiin. Näiden lähinnä henkilöstön työttömyysturvaosaamiseen liittyvien toimien vaikutus näkyy kuitenkin viiveellä. Jotta Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolla olisi toimivalta käsitellä sille virheellisesti lähetetty työnhakijan työttömyysturva-asia, valtioneuvoston asetusta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista on tarkoitus muuttaa samanaikaisesti tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten kanssa siten, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi käsitellä minkä tahansa työnhakijan työttömyysturva-asian ja antaa tätä koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon. Kyse olisi mahdollisuudesta antaa lausunto. Velvollisuus lausunnon antamiseen säilyisi sillä työ- ja elinkeinotoimistolla, jonka asiakkaana työnhakija on.

Edellä kuvatulla asetusmuutoksella voidaan välttää asian palauttaminen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistosta toiseen työ- ja elinkeinotoimistoon. Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ei koske työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevia kuntia. Jotta Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi vastaavalla tavalla käsitellä myös kunnan asiakasta koskevan työttömyysturva-asian, myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 12 a §:n 3 momenttia tulisi muuttaa.

Pykälän ehdotettu sanamuoto mahdollistaisi, että mikä tahansa työ- ja elinkeinotoimisto olisi toimivaltainen antamaan työvoimapolitiittisia lausuntoja kunnan asiakkaana olevasta työnhakijasta. Tarkoituksena kuitenkin on, että laajempaa toimivaltaa käyttäisi vain Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto. Sanamuodon mukaan kyse olisi mahdollisuudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja, eikä muilla työ- ja elinkeinotoimistoilla ole intressiä hoitaa kunnille kuuluvia työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston nykyistä laajempi toimivalta on tarkoitettu tilapäiseksi toimeksi, jolla estetään työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyn pitkittymistä. Kuten edellä on mainittu, samanaikaisesti tehdään muita asiaan vaikuttavia toimia. Laaja toimivalta lakkaisi 31.12.2024 valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista antaman asetuksen kumoutuessa tältä osin, kun asetuksen antamiseen valtuuttavan lain säännöksen kumoaminen tulee voimaan (L 382/2023). Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettu laki puolestaan on voimassa määräaikaisesti 31.12.2024 asti.

Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 a §:n 1 momentin mukaan kokeilualueen kuntaan sovelletaan, mitä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 9, 9 a ja 11 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta. Viimeksi mainitun lain asiakastietojärjestelmää koskevan 9 a §:n 4 momentin mukaan asiakastietojärjestelmän käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston hakemuksesta työ- ja elinkeinotoimiston palveluksessa olevalle henkilölle.

Koska työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat voivat käyttää kuntalain (410/2015) 8 luvussa tarkoitettuja yhteistoiminnan muotoja, kokeilualueeseen kuuluvat kunnat

voivat sopia työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisestä kuntayhtymän muodossa. Kuntayhtymän palveluksessa olevat henkilöt eivät ole kunnan palveluksessa. Tämä on aiheuttanut epäselvyyttä siitä, voidaanko kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä, myöntää käyttöoikeus monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmään.

Lainsäädännön selkeyttämiseksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 a §:n 1 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksia koskeva monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 a §:n 4 momentti koskisi myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien perustamaa kuntayhtymää. Pykälän 2 momentissa oleva virheellinen pykäläviittaus korjattaisiin.

4 Pääasialliset vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole taloudellisia vaikutuksia. Jäljempänä on arvioitu tarkemmin niitä muutoksia, joilla periaatteessa voisi olla taloudellisia vaikutuksia, mutta vaikutukset arvioidaan kuitenkin niin pieniksi ja sattumanvaraisiksi, ettei niillä ole merkitystä julkiseen talouteen.

Työttömyysturvalain muuttaminen siten, että palkkatuetussa työssä oleminen ei enää olisi pätevä syy jättää hakematta työmahdollisuuksia, voi johtaa siihen, että korvauksettomia määrärajoja asetettaisiin nykyistä enemmän. Vaikutuksen arvioidaan kuitenkin olevan tältä osin hyvin vähäinen.

Hyvin vähäinen vaikutus johtuu siitä, että palkkatuetussa työssä olevalle työnhakijalle asetetaan nykyisinkin velvollisuus hakea työmahdollisuuksia, ja mahdollinen korvauksettoman määrärajan asettamatta jättäminen tullee työnhakijan tietoon varmuudella vasta siinä vaiheessa, jos hän on jättänyt toteuttamatta hakuvelvollisuuttaan ja työ- ja elinkeinotoimisto selvittää laiminlyönnin vaikutusta työnhakijan työttömyysturvaoikeuteen. Lisäksi on otettava huomioon, että ensimmäisestä laiminlyönnistä vuoden kuluessa ei aseteta työttömyysturvaseuraamuksia.

Myös ennen työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun tai kotoutumiskoulutuksen alkamista asetettavaa työnhakuvelvollisuutta koskevan muutoksen vaikutus arvioidaan hyvin vähäiseksi. Tämä johtuu siitä, että osalla koulutuksen aloittavista työnhakijoista on täysi työnhakuvelvollisuus jo nykyisin koulutuksen alkamiseen asti ja osalla työnhakuvelvollisuus päättyy ennen koulutuksen alkamista, mutta koulutuksen alkamiseen on aikaa vähemmän kuin kuukausi. Tämä riippuu siitä sattumanvaraisesta seikasta, missä vaiheessa työllistymissuunnitelmaa ja siihen sisältyvää työnhakuvelvollisuutta tarkistetaan. Tilastotietoja asiasta ei ole käytettävissä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia muutettaisiin siten, että laissa säädettäisiin vuorottelukorvaukseen liittyviä työvoimapoliittisia lausuntoja koskevasta asetuksenantovaltuudesta. Tällä muutoksella itsessään ei olisi vaikutusta viranomaisten toimintaan.

Asetuksenantovaltuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimivallasta antaa vuorottelukorvausta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja myös muiden työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaista. Vuorotteluvapaalla olevan hen-

kilön yritystoimintaan liittyvien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamista koskevalla muutoksella ei kuitenkaan olisi vaikutuksia työmäärän jakaantumiseen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston ja muiden työ- ja elinkeinotoimistojen välillä. Tämä johtuu siitä, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto on hoitanut vastaavaa tehtävää jo nykyisin, ja asetusmuutoksessa olisi kyse lainsäädännön selkeyttämisestä. Lisäksi kyseessä olevien vuorottelijan yritystoimintaa koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen määrä on hyvin vähäinen, mutta luotettavana pidettäviä tilastotietoja ei tältä osin ole käytettävissä.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin esitetty työvoimapolitiittisten lausuntojen antamista koskeva muutos nopeuttaisi työttömyysturva-asioiden käsittelyä silloin, kun asia on virheellisesti siirretty työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevasta kunnasta Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston käsiteltäväksi ja työ- ja elinkeinotoimistossa huomataan, että asia tulisi palauttaa kunnan käsiteltäväksi. Näissä tilanteissa asian käsittelyyn kokonaisuudessaan kuluva aika lyhenisi muutoksen jälkeen arviolta muutamilla päivillä. Sellaisia tilastotietoja, joiden perusteella tilanteiden lukumäärää olisi mahdollista arvioida luotettavasti, ei ole käytettävissä.

Kunnille aiheutuva hallinnollinen työ vähenisi siltä osin, kun kunnan ei enää tarvitsisi perehtyä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston sille palauttamaan työnhakijan työttömyysturva-asiaan uudelleen ja ratkaista sitä. Varsinaisesti työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyvä teknisuonteinen kirjoitustyö vähenisi tältä osin kunnissa ja lisääntyisi Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Työmäärän muutos arvioidaan kuitenkin vähäiseksi, ja muutoksen tarkoituksena onkin nopeuttaa asian käsittelyä eikä vähentää hallinnollista työtä.

4.3 Vaikutukset työllisyyteen

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, työvoimapolitiittisten järjestämisestä annetussa laissa ja työllisyyden kuntakokeilusta annetussa laissa säädettyä työttömän määritelmää muutettaisiin korjaamalla säännöksessä oleva virhe. Voimassa olevan säännöksen sanamuoto johtaa siihen, ettei esimerkiksi opiskeluaikaisella työssäololla opintojen sivutoimisuuden osoittanut työnhakijaa pidetä työttömänä. Tämä vaikuttaa esimerkiksi siihen, tuleeko tällaiselle henkilölle asettaa työnhakuvelvollisuus tai onko hän oikeutettu työttömille tarkoitettuihin työvoimapolitiittisiin.

Soveltamiskäytännössä säännöstä ei ole tulkittu sen sanamuodon mukaisesti vaan siten kuin säännöksessä on tarkoitettu. Toisin sanoen työnhakijaa, jota on pidetty sivutoimimisena opiskelijana työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella, on soveltamiskäytännössä pidetty työttömänä. Tästä syystä muutoksella ei olisi tosiasiallisia vaikutuksia esimerkiksi työnhakijoiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin.

4.4 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Lakiesitykseen sisältyy tiedonhallintaa koskevia säännöksiä. Esityksen valmistelun yhteydessä ei ole tehty julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua tiedonhallinnan muutosten arviointia, koska esitetyt muutokset ei voida pitää mainitun lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua tavalla olennaisina. Vaikutukset eivät myöskään ylitä lausuntomenettelystä tiedonhallinnan muutosta koskevissa asioissa annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1301/2019) säädettyjä kynnsarvoja eikä esityksestä tämän vuoksi ole pyydetty valtiovarainministeriön lausuntoa.

Tiedonhallintaa koskevien säännösten muutokset ovat käytännössä vähämerkityksellisiä täsmennyksiä työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana

olevien kuntien käytössä olevaa asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta koskevaan lainsäädäntöön ja tiedonsaantioikeuteen. Asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta on kuvattu ja arvioitu hallituksen esityksessä eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskeväksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp). Eduskunta on hyväksynyt nämä säännökset ja ne ovat voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan oikeus saada palveluntuottajilta nykyistä kattavammin tietoja rajautuisi julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä ajatellen välttämättömiin tietoihin. Muutoksen merkitys olisi lähinnä toimeenpanon sujuvoittaminen, kun asiakkaalta ei tarvitsisi pyytää suostumusta tietojen saamiseen.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin esitetty kuntayhtymiä koskeva muutos olisi lainsäädäntöä selkeyttävä ja sääntelyä täsmentävä muutos. Henkilötietojen käsittelyn rekisterinpito, käyttötarkoitus tai määrä eivät muuttuisi. Kokeilun alueen kunnan oikeus käsitellä työtöntä koskevia tietoja perustuu niille laissa säädettyyn tehtävään. Euroopan parlamentin ja neuvoston luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta antaman asetuksen (EU) 2016/679 eli niin sanotun tietosuojaa-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Asiakastietojärjestelmän käyttäminen edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta, jonka myöntäminen kytkeytyy lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Koska kokeilun alueen kunta voi järjestää sille kuntakokeilulaissa säädetty tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle samaan kokeilun alueeseen kuuluvalla kunnalla tai kuntayhtymällä, hoitaa myös kuntayhtymä lakisääteistä tehtävää, johon käyttöoikeuden myöntäminen perustuu.

5 Lausuntopalaute

Lausunnon antaneet tahot kannattivat pääosin esitettyjä muutoksia ja pitivät niitä esityksen tavoitteiden mukaisina. Saatujen lausuntojen perusteella esityksen perusteluja tarkennettiin. Lisäksi esitykseen lisättiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n muutos ja mainitun lain 13 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohtaan luonnosteltua säännöstä täydennettiin. Saatujen lausuntojen perusteella täydennettiin myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 a §:ään esitettyä muutosta.

Jotkut lausunnonantajat esittivät olennaisesti laajempien muutosten tekemistä. Tämän hallituksen esityksen lainsäädäntöä ainoastaan korjaavan ja tarkentavan luonteen takia tämänkaltaisia muutosesityksiä ei ole huomioitu.

Lausunnoissa esitettiin myös sitä, että kehittämis- ja hallintokeskuksella tulisi vuoden 2025 alusta lukien olla vastaavan laajuinen toimivalta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja kuin nyt on esitetty työ- ja elinkeinotoimistolle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin tehtävässä muutoksessa. Käytännössä lausunnoissa ehdotettu muutos tarkoittaisi työttömyysturvalain muuttamista. Lausunnoissa ehdotettua muutosta ei ole sisällytetty tähän hallituksen esitykseen, koska toimivallan laajentaminen on tarkoitettu tilapäiseksi toimenpiteeksi tässä hallituksen esityksessä esitetyillä perusteilla.

6 Lakia alemman asteinen sääntely

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n 2 momenttiin lisättäisiin selkeyden vuoksi maininta siitä, että vuorottelukorvausta koskevien työvoimapoliittisten lausuntojen antamiseen liittyvästä työ- ja elinkeinotoimistojen keskinäisestä toimivallasta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

Edellä mainittuun muutokseen liittyen valtioneuvoston asetuksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista säädettäisiin, että vuorotteluvapaalla olevan henkilön harjoittaman yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta koskevat työvoimapoliittiset lausunnot antaisi kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaita Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto. Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto on hoitanut vastaavaa tehtävää jo nykyisin, ja myös asetusmuutoksessa olisi kyse lainsäädännön selkeyttämisestä.

Valtioneuvoston asetusta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista muutettaisiin lisäksi siten, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaa antaa muiden työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaina olevia työnhakijoita koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja laajennettaisiin. Asiasta on kerrottu tarkemmin tämän hallituksen esityksen kappaleessa 3.5. Asetuksen muuttaminen ei tältä osin ole riippuvainen tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen lakimuutosten hyväksymisestä ja voimaantulosta. Asetusta olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista muuttaa tältäkin osin samanaikaisesti ehdotettujen lakimuutosten ja edellä mainitun vuorotteluvapaaseen liittyviä työvoimapoliittisia lausuntoja koskevan asetusmuutoksen voimaantulon kanssa.

Edellä selostetulla tavalla valmisteltaisiin lisäksi yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa tasavallan presidentin asetus palkkaturva-asioiden hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa sekä kumottaisiin voimassa oleva sopimusasetus.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan syksyllä 2023. Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muutosten osalta ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2025.

Työttömyysturvalakia koskevaan ehdotukseen sisältyy työttömyysturvaseuraamuksia koskevien muutosten yhteydessä tavanomaisesti käytetty siirtymäsäännös. Jos työnhakijan menettely (työmahdollisuuksien hakematta jättäminen) on tapahtunut ennen esitetyn lain voimaantuloa, hänen asiansa ratkaistaisiin tältä osin nykyisen säännöksen perusteella. Siirtymäsäännös on tarpeen selkeyden ja oikeusvarmuuden vuoksi, koska käsiteltävänä oleva laiminlyönti on voinut tapahtua ennen lain voimaantuloa, mutta asiaa käsitellään vasta lain voimaantulon jälkeen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohtaa sovellettaisiin takautuvasti 1.1.2023 alkaen. Tällä varmistettaisiin se, että henkilöä pidettäisiin työttömänä esitetystä säännöksessä tarkoitettulla tavalla myös lain voimaantuloa edeltävänä aikana. Käytännössä tämä vastaisi sitä, miten muutettavaa säännöstä on nykyisin sovellettu. Siirtymäsäännöksen merkitys kuitenkin korostuu, koska työnhakijan pitäminen työttömänä vaikuttaa muun muassa hänelle järjestettäviin palveluihin ja hänelle asetettavaan työnhakuvelvollisuuteen. Vastaava soveltamista koskeva säännös sisältyisi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia koskevaan muutokseen.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 12 a §:n 4 momenttia muutettaisiin laajentamalla työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaa antaa työvoimapoliittisia lausuntoja. Työ- ja elinkeinotoimisto olisi säännöksessä tarkoitettulla tavalla toimivaltainen lain tultua voimaan

myös siltä osin, kun annettava työvoimapoliittinen lausunto koskee henkilön työttömyysturva-oikeutta lain voimaantuloa edeltävältä ajalta.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

8.1 Johdanto

Pääosa esitetyistä muutoksista on vähäisenä pidettäviä lainsäädännön tarkentamista merkitseviä muutoksia. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin esitetyn muutoksen tavoitteena on lisäksi estää työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyyn kuluvan ajan pitkittymistä.

Esityksen valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa merkityksellisiä ovat perustuslain 10 § (yksityiselämän suoja), 19 § (oikeus sosiaaliturvaan), 21 § (oikeusturva) ja 80 § (vaatimus säätää lailla yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista).

8.2 Hyvän hallinnon vaatimuksista

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Pykälän 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Perustuslain 21 §:än liittyen hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentissa säädetään, että asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Valtaosa työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevista asioista käsitellään työ- ja elinkeinotoimistoissa ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa nopeasti. Koska työttömyysetuutta haetaan takautuvasti, asian käsittelemisestä ei näissä tilanteissa aiheudu viivästystä etuuden maksamiselle. Vaativammassa työttömyysturva-asioissa käsittelyajat sen sijaan ovat selvästi pidempiä. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella (1556/2016) on säädetty, että työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen saa näissä tilanteissa kulua enintään 30 päivää siitä, kun työnhakija on toimittanut tarvittavat selvityksen työ- ja elinkeinotoimistolle tai määräaika niiden toimittamiselle on päättynyt. Ylimmät laillisuusvalvojat ovat toistuvasti kiinnittäneet huomiota määräajan noudattamiseen.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia koskeva muutos, jonka perusteella työ- ja elinkeinotoimistolla olisi nykyistä laajempi toimivalta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja kokeilussa mukana olevan kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen, olisi vaikutuksiltaan vähäinen. Yksittäisen työnhakijan kohdalla muutamiinkin päivien ylimääräinen viivästys työvoimapoliittisen lausunnon antamisessa voi kuitenkin olla merkityksellinen.

Perustuslakivaliokunta on viitannut työ- ja elinkeinohallintoon liittyvässä lausunnossaan PeVL 44/2021 vp siihen, että perustuslaissa turvattuja seikkoja arvioitaessa tulee ottaa huomioon se, mihin perusoikeuteen kyseessä oleva asia liittyy. Edellä mainittu hyvää hallintoa tukeva käsittelyajan pitkittymistä ehkäisevä muutos tukisi myös perustuslain 19 §:n 2 momentissa turvattua sosiaaliturva-oikeuden toteutumista.

Hyvään hallintoon kuuluu myös oikeus luottaa viranomaisen tekemien ratkaisujen pysyvyyteen. Tästä luottamuksensuojasta säädetään hallintolain 6 §:ssä. Sen mukaan viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Tältä osin tarkasteltavaksi tulee esityksessä ehdotettu useita eri lakeja koskeva muutos työttömän määritelmään.

Soveltamiskäytännössä työttömän määritelmää on tulkittu säännöksille tarkoitetun sisällön perusteella. Tulkinta poikkeaa kuitenkin säännöksen sanamuodosta. Ristiriita ratkaistaisiin säättämällä muutosten voimaantulosäännöksissä niiden takautuvasta soveltamisesta. Tällä ratkaisulla vältettäisiin lyhyin väliajoin muuttuvat tulkinnat sekä mahdollisesti hyvin kirjavaksi ja sattumanvaraiseksi muodostuva soveltamiskäytäntö, jos soveltamiskäytäntöä ryhdyttäisiin korjaamaan säännösten sanamuodon mukaiseksi, joissakin tilanteissa mahdollisesti jopa takautuvasti. Työnhakijan palveluprosessin sujuvuutta ja työnhakijoiden perustuslain 6 §:ssä turvattua yhdenvertaista kohtelua pidetään siten tältä osin painavampina perusteina kuin säännösten sanamuodon mukaista tulkintaa.

8.3 Lainsäädännön tarkkarajaisuudesta ja selkeydestä

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla, samoin kun asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt yleisesti huomiota työttömän asemaan ja hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskevan sääntelyn monimutkaisuuteen (PeVL 44/2021 vp ja PeVL 70/2022 vp). Perustuslakivaliokunta totesi ensin mainitussa lausunnossaan, että kun kyse on perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua perustoimeentuloa turvaavasta etuusjärjestelmästä, lähtökohtana voidaan pitää, että työnhakijan tulisi säädettävän lain perusteella kyetä jollakin tarkkuudella ennakoimaan, miten hänen toimintansa vaikuttaa hänelle perustuslaissa turvattun oikeuden toteutumiseen.

Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan PeVL 44/2021 vp lisäksi, että sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää huomiota perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa. Lailla säätämisen vaatimukseen sisältyy perustuslakivaliokunnan mukaan vaatimuksia paitsi sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta myös selkeydestä ja ymmärrettävyydestä.

Vaikka esitetyt muutokset ovat pääosin luonteeltaan vähäisinä pidettäviä korjauksia, ne toteutuvat kuitenkin edellä mainittuja periaatteita. Lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta parantaisivat erityisesti muutokset, jotka liittyvät pätevään syyhyn jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa, työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettavaan työttömyysetuuteen, työttömän määritelmään sekä työnhakuvollisuuden asettamatta jättämiseen.

Lainsäädännön täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta puolestaan parantaisivat muutokset, jotka liittyvät työvoimakoulutusta koskevassa säännöksessä säädettyyn pykäläviittaukseen, asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinotoimistossa ja työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa sekä toimivaltaan antaa vuorottelukorvausta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja.

8.4 Henkilötietojen suojasta

Eräät esitetyistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksista liittyvät perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattuun yksityiselämän suojaan. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojan osalta perustuslain säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 53/I-II)

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa henkilötietojen suojaa koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy

osittain samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee näin ollen turvata oikeus henkilötietojen suojaan tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä.

Valiokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun muassa henkilötietojen sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus. Sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. (Ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 42/2016 vp, s. 2, PeVL 38/2016 vp, s. 2, PeVL 29/2016 vp, s. 4, PeVL 13/2016 vp, s. 3–4).

Perustuslakivaliokunta on lisäksi arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen.

Valiokunta on arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (ks. PeVL 29/2016 vp, s. 4–5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp).

Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I).

Myös EU:n yleisen tietosuojasetuksen 51 johdantokappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5). (PeVL 15/2018 vp, s. 37)

Ehdotetussa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 1 momentin muutoksessa on kyse uuden tiedonsaantioikeuden lisäämisestä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin. Muutos olisi voimassa vuoden 2024 loppuun ja vastaisi työvoimapolitiikan järjestämisestä annetun lain 115 §:ä, joka tulee voimaan 1.1.2025 ja on voimassa toistaiseksi. Työvoimapolitiikan järjestämisestä annettu laki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (HE 207/2022 vp, PeVL 90/2022 vp). Esitetyn muutoksen katsotaan tältä osin olevan sopusoinnussa perustuslaissa turvatus yksityisyyden suojan kanssa.

Sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohtaan että työvoimapolitiikan järjestämisestä annetun lain 114 §:n 1 momentin 9 kohtaan, samoin kuin työllisyyden edistämisen kuntakoikeilusta annetun lain 14 a §:ään esitetyillä muutoksilla

täsmennettäisiin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Kaikki mainitut säännökset ovat syntyneet perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (HE 225/2021 vp, PeVL 14/2022 vp; HE 207/2022 vp, PeVL 90/2022 vp; HE 87/2020 vp ja HE 114/2020 vp, PeVL 25/2020 vp). Koska kyse olisi ainoastaan täsmentämisestä, myös näiden muutosten katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslaissa turvatun yksityisyyden suojan kanssa.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n ja 10 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 12 §:n 3 kohta sekä 10 luvun 4 §:n otsikko ja 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 12 §:n 3 kohta laissa 1380/2021 sekä 10 luvun 4 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 1451/2016, seuraavasti:

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

3) työnhakija on työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana työllistynyt yhdenjaksoisesti ja kokoaikaisesti muussa kuin palkkatuetussa työssä vähintään kahden viikon ajan; tai

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

4 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen alkamisen jälkeen

Jos työnhakija on kieltäytynyt tarjotusta työstä ennen työllistymistä edistävän palvelun alkamista ja korvaukseton määräaika alkaa palvelun alkamisen jälkeen, työttömyysetuutta maksetaan palvelun ajalta sen estämättä, mitä 2 a luvun 4 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 2 a luvun 12 §:n 3 kohtaa.

2.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohta, 3 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohta, 5 luvun 4 §:n 3 momentti, 6 luvun 8 §:n 1 momentti, 12 luvun 6 §:n 1 momentti ja 13 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohta laissa 1132/2022, 3 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 244/2022, 5 luvun 4 §:n 3 momentti laissa 548/2017, 6 luvun 8 §:n 1 momentti laissa 1375/2014 sekä 12 luvun 6 §:n 1 momentti ja 13 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 337/2022, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *työttömällä* henkilöä:

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

3 luku

Työnvälitys

7 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

6) työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia taikka hän kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa;

5 luku

Työvoimakoulutus

4 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;
- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 5) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;
- 6) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;
- 7) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

8 §

Työnhakijan tietojenantovelvollisuus

Työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle koulutuspalvelujen tuottajan todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi edellyttää, että työnhakija esittää sille tarpeellisen selvityksen opintojen etenemisestä.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta, muulta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkoikeilun järjestäjältä.

13 luku

Asiakastietojen käsittely

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapolitiittiset lausunnot sekä muut lausunnot ja ilmoitukset; mainittuja tietoja sekä työvoimapolitiittisen lausunnon ja muun lausunnon antamiseksi välttämättömiä tietoja voidaan käsitellä myös silloin, kun yksityinen henkilö ei ole henkilöasiakas;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2023.

3.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 4 kohdan c alakohta, 48 §:n 1 momentin 6 kohta, 64 §:n 3 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 114 §:n 1 momentin 9 kohta seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *työttömällä* henkilöä:

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

6) työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28–31 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia taikka hän kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa;

64 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;
- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 5) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;
- 6) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;

7) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

79 §

Työnhakijan tietojenantovelvollisuus

Työnhakijan on esitettävä työvoimaviranomaiselle koulutuspalvelujen tuottajan todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Työvoimaviranomainen voi lisäksi edellyttää, että työnhakija esittää sille tarpeellisen selvityksen opintojen etenemisestä.

114 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

9) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapolitiittiset lausunnot sekä muut lausunnot ja ilmoitukset; mainittuja tietoja sekä työvoimapolitiittisen lausunnon ja muun lausunnon antamiseksi välttämättömiä tietoja voidaan käsitellä myös silloin, kun luonnollinen henkilö ei ole henkilöasiakas;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 489/2021, seuraavasti:

15 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytyminen

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävien hoitamisesta useamman kuin yhden työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, kun tehtävät koskevat työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tai vuorotteluvapaalain (1305/2002) 17 §:ssä tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon antamista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain (395/2023) 10 §:n 1 momentti seuraavasti:

10 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Ahvenanmaan maakunnassa hakemus on kuitenkin toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen. Ulkomailla tehtyä työtä koskeva palkkaturvahakemus voidaan ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain (396/2023) 9 §:n 1 momentti seuraavasti:

9 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Ahvenanmaan maakunnassa hakemus on kuitenkin toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen. Hakemuksen voi ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohta, 12 a §:n 4 momentti ja 14 a §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohta laissa 1133/2022, 12 a §:n 4 momentti laissa 682/2022 ja 14 a § laissa 937/2022, seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työttömällä* henkilöä:

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

12 a §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja kokeilualueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Työ- ja elinkeinotoimisto voi antaa kokeilualueen kunnan asiakasta koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä 1 momentissa säädetyn estämättä.

14 a §

Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa

Kokeilualueen kuntaan sovelletaan, mitä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9, 9 a ja 11 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta. Lisäksi kokeilualueen kuntien perustamaan tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavaan kuntayhtymään sovelletaan, mitä mainitun lain 9 a §:n 4 momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta.

Kokeilualueen kunta on työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjä tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden osalta. Kokeilualueen kunta vastaa muista kuin työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 b §:n mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2023.

Helsingissä 7.9.2023

Pääministeri

Petteri Orpo

Työministeri Arto Satonen

1.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n ja 10 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 12 §:n 3 kohta sekä 10 luvun 4 §:n otsikko ja 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 12 §:n 3 kohta laissa 1380/2021 sekä 10 luvun 4 §:n otsikko ja 1 momentti laissa 1451/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a luku

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

12 §

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymis-
suunnitelmaa

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymis-
suunnitelmaa

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 ja 5–7 §:ssä säädettyä;

2) työnhakuvelvollisuus olisi sisällytetty työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan toisenlaisena, jos velvollisuutta asetettaessa olisi otettu huomioon myöhemmin toteutunut työaika;

3) työnhakija on työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana työllistynyt yhdenjakoisesti ja kokoaikaisesti vähintään kahden viikon ajan; tai

3) työnhakija on työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana työllistynyt yhdenjakoisesti ja kokoaikaisesti *muussa kuin palkkatuetussa työssä* vähintään kahden viikon ajan; tai

4) hän ei työkyvyttömyytensä takia ole voinut toteuttaa suunnitelmaan sisältyvää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvelvollisuutta.

10 luku

10 luku

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

4 §

4 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

*Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen **alkamisen jälkeen***

Jos työnhakija on kieltäytynyt tarjotusta työstä ennen työllistymistä edistävän palvelun alkamista, työttömyysetuutta maksetaan palvelun ajalta sen estämättä, mitä 2 a luvun 4 §:ssä säädetään.

Jos työnhakija on kieltäytynyt tarjotusta työstä ennen työllistymistä edistävän palvelun alkamista *ja korvaukseton määräaika alkaa palvelun alkamisen jälkeen*, työttömyysetuutta maksetaan palvelun ajalta sen estämättä, mitä 2 a luvun 4 §:ssä säädetään.

Työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun sekä 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla päätoimisena pidettävän kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettun omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikana ei sovelleta 2 luvun 2 a luvun 1 §:ää ja 4 §:ssä työnantajan yksilöidysti tarjoamasta työstä säädettyä, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 6 luvun 8 §:ää eikä 7 luvun 2 §:ää.

Työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa työllistymistä edistävien palvelujen aikana säädetään 7 luvun 8 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olutta 2 a luvun 12 §:n 3 kohtaa.

2.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohta, 3 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohta, 5 luvun 4 §:n 3 momentti, 6 luvun 8 §:n 1 momentti, 12 luvun 6 §:n 1 momentti ja 13 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohta laissa 1132/2022, 3 luvun 7 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 244/2022, 5 luvun 4 §:n 3 momentti laissa 548/2017, 6 luvun 8 §:n 1 momentti laissa 1375/2014 sekä 12 luvun 6 §:n 1 momentti ja 13 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 337/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *työttömällä* henkilöä:

3) **työttömällä** henkilöä:

a) joka ei ole työsuhteessa, ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa;

b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjakoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

Voimassa oleva laki

3 luku
Työnvälitys
7 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

1) työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue tai Kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on monialaisen yhteispalvelun tarve, ja työnhakija on täyttänyt 25 vuotta ja ollut työtön yhtäjaksoisesti 12 kuukautta, tai hän on alle 25-vuotias ja ollut työtön yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta;

2) työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettuna ammattitaitosuojan aikana työkemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön ja hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu työkyvyyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen;

3) työnhakija opiskelee tämän lain 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna ja opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia;

4) työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa;

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla;

6) työnhakijan työttömyys päättyy taikka hän aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaa *kuukauden kuluessa*; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa;

Ehdotus

3 luku
Työnvälitys
7 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

6) työnhakijan työttömyys päättyy *kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22 – 24 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia* taikka hän *kuukauden*

7) työnhakija on työllistetty Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa tarkoitettuun yhtiöön mainitun lain 4 §:n 1 momentin nojalla.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa edellytetään lisäksi, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä sovelletaan, kunnes työnhakijalle on järjestetty 2 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu. Ensin mainitussa lainkohdassa säädettyä sovelletaan myös työnhakukeskustelun jälkeen, jos työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa on sovittu omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun jatkumisesta kuukauden kuluessa suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta lukien.

5 luku

Työvoimakoulutus

4 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus saada koulutus- tai opetussuunnitelman mukaista opetusta ja oikeus suorittaa opintoja työvoimakoulutuksen keston ajan.

Opiskelijan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä opinnoissaan koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla.

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;

kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa;

5 luku

Työvoimakoulutus

4 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;

Voimassa oleva laki

3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;

4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;

5) 88 §:ssä säädetään kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun;

6) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;

7) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;

8) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

8 §

Työnhakijan tietojenantovelvollisuus

Työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle koulutuspalvelujen tuottajan todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Lisäksi työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle tarpeellinen selvitys opintojensa etenemisestä.

Työnhakijan on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle opintojensa 5 §:n 3 momentissa tarkoitetusta keskeytymisestä ja opintojensa päättymisestä.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten

Ehdotus

3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;

4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;

5) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;

6) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;

7) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

8 §

Työnhakijan tietojenantovelvollisuus

Työnhakijan on esitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle koulutuspalvelujen tuottajan todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi edellyttää, että työnhakija esittää sille tarpeellisen selvityksen opintojen etenemisestä.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten

sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta, *muulta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalta* sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

13 luku

Asiakastietojen käsittely

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
- 2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
- 3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot sekä muut työnvälityksessä käytettävät tiedot;
- 4) palvelutarvetta, suunnitelmia ja suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
- 5) tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esitelyistä työnantajalle;
- 6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävästä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;
- 7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

13 luku

Asiakastietojen käsittely

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

Voimassa oleva laki

8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaa-
seen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset
lausunnot;

9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.

Ehdotus

8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaa-
seen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset
lausunnot *sekä muut lausunnot ja ilmoitukset;*
mainittuja tietoja sekä työvoimapoliittisen
lausunnon ja muun lausunnon antamiseksi
välttämättömiä tietoja voidaan käsitellä myös
silloin, kun yksityinen henkilö ei ole henkilö-
asiakas;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan c
alakohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta
2023.

3.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 3 §:n 1 momentin 4 kohdan c alakohta, 48 §:n 1 momentin 6 kohta, 64 §:n 3 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 114 §:n 1 momentin 9 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työvoimaviranomaisella* sitä kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä viranomaista, jolle 13 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla on siirretty tämän lain mukaisia viranomaistehtäviä;

2) *asiakkaalla* luonnollista henkilöä (henkilöasiakas) ja työnantajaa, joka hakee tai saa tässä laissa tarkoitettua palvelua, tukea tai korvausta;

3) *työnhakijalla* henkilöasiakasta, joka on rekisteröity työnhakijaksi ja jonka työnhaku on voimassa 27 ja 28 §:ssä säädettyllä tavalla;

4) *työttömällä* henkilöä:

a) joka ei ole työsuhhteessa, ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa;

b) joka ei työttömyysturvalain (1290/2002) 2 luvussa tarkoitettulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai

4) *työttömällä* henkilöä:

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on

Voimassa oleva laki

jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

1) työvoimaviranomainen, hyvinvointialueen sosiaali- ja terveysviranomainen tai Kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on työllistymistä edistävän monialaisen tuen tarve;

2) työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitetun ammattitaitosuojan aikana työökemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön ja hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen;

3) työnhakija opiskelee 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28—32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna ja opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia;

4) työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa;

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla;

6) työnhakijan työttömyys päättyy taikka hän aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan kuukauden kuluessa; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa;

Ehdotus

oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

6) työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28 – 31 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia taikka hän kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan; työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson

7) työnhakija on työllistetty Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa tarkoitettuun yhtiöön mainitun lain 4 §:n 1 momentin nojalla.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa edellytetään lisäksi, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä sovelletaan, kunnes työnhakijalle on järjestetty 33 §:n 2 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu. Ensin mainitussa lainkohdassa säädettyä sovelletaan myös työnhakukeskustelun jälkeen, jos työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa on sovittu omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun jatkumisesta kuukauden kuluessa suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta lukien.

64 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Työvoimakoulutukseen osallistuvalla opiskelijalla on oikeus saada koulutuksen toteutussuunnitelman mukaista opetusta ja ohjausta sekä oikeus suorittaa opintoja koulutuksen keston ajan.

Opiskelijan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä opinnoissaan koulutuksen toteutussuunnitelman mukaisesti.

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;
- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä säädetään kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 5) 88 §:ssä säädetään kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun;

osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa;

64 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;
- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;

Voimassa oleva laki

6) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;

7) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;

8) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

79 §

Työnhakijan tietojenantovelvollisuus

Työnhakijan on esitettävä työvoimaviranomaiselle koulutuspalvelujen tuottajan todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. Lisäksi työnhakijan on esitettävä työvoimaviranomaiselle tarpeellinen selvitys opintojensa etenemisestä.

Työnhakijan on ilmoitettava työvoimaviranomaiselle opintojensa 76 §:n 3 momentissa tarkoitettua keskeytymisestä ja opintojensa päättymisestä.

114 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

- 1) henkilötunnus;
- 2) nimi ja yhteystiedot;
- 3) työvoimapalvelujen asiakkuuteen ja työvoimaviranomaisen kanssa asiointiin sekä asiointin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
- 4) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot sekä muut työnvälityksessä käytettävät tiedot;
- 5) palvelutarvetta, suunnitelmia ja suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
- 6) tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esitelyistä työnantajalle;
- 7) tiedot julkisista työvoimapalveluista, työttömyysturvalaissa tarkoitetuista työllistymistä edistävistä palveluista, muista työnhakua ja työllistymistä tukevista palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;

Ehdotus

5) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;

6) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;

7) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

79 §

Työnhakijan tietojenantovelvollisuus

Työnhakijan on esitettävä työvoimaviranomaiselle koulutuspalvelujen tuottajan todistus opiskelijaksi hyväksymisestä ja opintojen aikaisista lomajaksoista. *Työvoimaviranomainen voi lisäksi edellyttää, että työnhakija esittää sille tarpeellisen selvityksen opintojen etenemisestä.*

114 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

Voimassa oleva laki

8) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

9) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot;

10) tiedot julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvista etuuksista.

Ehdotus

9) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot *sekä muut lausunnot ja ilmoitukset; mainittuja tietoja sekä työvoimapoliittisen lausunnon ja muun lausunnon antamiseksi välttämättömiä tietoja voidaan käsitellä myös silloin, kun luonnollinen henkilö ei ole henkilöasiakas;*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 15 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 489/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytyminen

Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytyminen

Työ- ja elinkeinotoimisto huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Työ- ja elinkeinotoimisto voi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden toimiston toimialueella, jos järjestelyllä voidaan tehostaa toimistojen toimintaa ja resurssien käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi.

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävien hoitamisesta useamman kuin yhden työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, kun tehtävät koskevat työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon antamista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä.

Muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä koskevasta työ- ja elinkeinotoimistojen välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä määrätään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä, jos kyseessä on keskuksen toimialueen sisäinen järjestely, ja muussa tapauksessa työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä.

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävien hoitamisesta useamman kuin yhden työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, kun tehtävät koskevat työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tai vuorotteluvapaa-
lain (1305/2002) 17 §:ssä tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon antamista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

5.

Laki

palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain (395/2023) 10 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa ulkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Ulkomailla tehtyä työtä koskeva palkkaturvahakemus voidaan ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa ulkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. *Ahvenanmaan maakunnassa hakemus on kuitenkin toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen.* Ulkomailla tehtyä työtä koskeva palkkaturvahakemus voidaan ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

6.

Laki

merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta annetun lain (396/2023) 9 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. Hakemuksen voi ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

9 §

Hakemus ja hakijat

Hakemus on toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen tai sille kunnan tai kuntayhtymän viranomaiselle, joka vastaa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisestä. *Ahvenanmaan maakunnassa hakemus on kuitenkin toimitettava kehittämis- ja hallintokeskukseen.* Hakemuksen voi ulkomailla jättää myös Suomen edustustoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

7.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohta, 12 a §:n 4 momentti ja 14 a §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohta laissa 1133/2022, 12 a §:n 4 momentti laissa 682/2022 ja 14 a § laissa 937/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työttömällä* henkilöä:

a) joka ei ole työsuhteessa; ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa;

b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjakoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työttömällä* henkilöä:

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mainitun luvun 10 b §:n perusteella;

12 a §

12 a §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimapoliittinen lausunto

Kokeilualueen kunta antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) työttömyysturvalain 2 luvun 1 ja 2 §:ssä, 4 §:n 1 momentissa sekä 13 §:n 4 momentissa

säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä ja 2 luvun 16 §:n 1 momentissa sekä 2 a luvun 10 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta etuuden palautumisesta;

2) työttömyysturvalain 2 luvun 5 a ja 10 b §:n soveltamisesta ja niissä tarkoitetuista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä;

3) työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun tämän lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun suunnitelmaan; työvoimapoliittisen lausunnon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutuksesta antaa kuitenkin työ- ja elinkeinotoimisto;

4) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä mainitun luvun 5–7 §:ssä säädettyistä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

5) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Kokeilualueen kunta voi antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua työvoimapoliittisen lausunnon mainitun lain 2 luvun:

1) 10 §:n 2 momentin 1–6 kohdassa tarkoitettuja opinnoista;

2) 10 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettuja opinnoista, joiden opintosuunnitelman mukainen kesto on yhdenjaksoisesti tai jaksotettuna enintään kolme kuukautta;

3) 10 §:n 2 momentin 7–10 kohdassa tarkoitettuja opinnoista, joiden kokonaislaajuus on vähemmän kuin kyseisessä kohdassa säädetty opintojen päätoimisuutta osoittava laajuus;

4) 10 a §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työvoimapoliittinen lausunto kokeilualueen kunnan asiak-

kaan oikeudesta työttömyysetuuteen sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 2 momenttia. Kokeilualan kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja kokeilualan kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. *Hoitaessaan työttömyysturvalaissa säädettyjä työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyviä tehtäviä* työ- ja elinkeinotoimisto voi *lisäksi* antaa kokeilualan kunnan asiakasta koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon *muistakin* työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä 1 momentissa säädetyn estämättä.

Kokeilualan kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla säädetään kulukorvauksen määräytymisestä ja työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Kokeilualan kunnan oikeuteen saada tietoja 1 ja 2 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston oikeudesta tietojen saamiseen. Mitä työttömyysturvalain 13 luvun 3 §:ssä säädetään työvoimaviranomaisesta, koskee kokeilualan kuntaa sen hoitaessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

14 a §

Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävissä monialaisessa yhteispalvelussa

Kokeilualan kuntaan sovelletaan, mitä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9, 9 a ja 11 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja kokeilualan kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Työ- ja elinkeinotoimisto voi antaa kokeilualan kunnan asiakasta koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä 1 momentissa säädetyn estämättä.

14 a §

Asiakastietojen käsittely työllistymistä edistävissä monialaisessa yhteispalvelussa

Kokeilualan kuntaan sovelletaan, mitä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9, 9 a ja 11 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta. *Lisäksi*

Voimassa oleva laki

Kokeilualan kunta on työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 b §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjä tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden osalta. Kokeilualan kunta vastaa muista kuin työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 b §:n mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta.

Ehdotus

kokeilualan kuntien perustamaan tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavaan kuntayhtymään sovelletaan, mitä mainitun lain 9 a §:n 4 momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta.

Kokeilualan kunta on työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjä tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden osalta. Kokeilualan kunta vastaa muista kuin työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 b §:n mukaisista yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohtaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2023.